

Anmälan mot Försäkringskassan om utlämnande av uppgifter i samband med domstols överprövning

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 26 november 2008, klagade förbundsjuristen AA på Försäkringskassans handläggning av ett arbetsskadeärende som hon drev för klienten BB:s räkning. Hon anförde bl.a. följande. Vid en muntlig förhandling i länsrätten, och först då, anförde Försäkringskassan att BB:s maka uppbar sjukpenning på grund av panikångest vid tidpunkten för det av BB åberopade olycksfallet. Det förekommer inte några uppgifter om makans sjukdom i BB:s ärende. De efterforskningar om henne, som kassan alltså gjort, torde ha skett i syfte att få fram konkurrerande skadeorsaker till BB:s egna besvär. Ett sådant förfaringssätt kan inte anses vara förenligt med lagen (1976:381) om arbetsskade-försäkring (LAF) och måste innebära ett åsidosättande av gällande sekretessbestämmelser. Det kan tilläggas att BB:s hustru själv satt som åhörare vid förhandlingen då uppgifterna ifråga framfördes.

Utredning

Ärendet remitterades till Försäkringskassan som anmodades att yttra sig över det som AA hade anført.

I sitt remissvar anförde Försäkringskassan, genom verksamhetsområdeschefen CC, följande.

De uppgifter som Försäkringskassan lämnade ut i samband med den muntliga förhandlingen omfattas av sekretess enligt 7 kap. 7 § sekretesslagen (1980:100, SekrL) [fr.o.m. den 30 juni 2009 ersatt av 28 kap. 1-3 och 6 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400); JO:s anmärkning].

Av 14 kap. 2 § 2 SekrL [fr.o.m. den 30 juni 2009 ersatt av 10 kap. 16 § offentlighets- och sekretesslagen(2009:400); JO:s anmärkning] följer att sekretess inte hindrar att uppgift lämnas till myndighet, om uppgiften behövs där för omprövning av beslut av den myndighet där uppgiften förekommer. Även överprövning i domstol omfattas av denna bestämmelse (se prop. 1979/80:2 s. 323). JO har i ett beslut den 23 december 2008, dnr 1614-2008, angett bl.a. att i ”ett sådant fall, då det inte är fråga om en begäran om specificerade uppgifter, får den närmare behovsprövningen ankomma på den utlämnande myndigheten.”

Sekretessen gäller i förhållande till utomstående, däremot inte för uppgifter om en försäkrad som hanteras inom Försäkringskassans försäkringsverksamhet (jfr prop. 2003/04:152 avsnitt 6 och JO:s ämbetsberättelse 1996/97, s. 474-477). Processföringen inom Försäkringskassan är inte en sådan självständig verksamhetsgren som avses i 1 kap. 3 § andra stycket SekrL [fr.o.m. den 30 juni 2009 ersatt av 8 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen(2009:400); JO:s anmärkning].

För rätt till livränta enligt lagen om arbetsskadeförsäkring krävs bl.a. att arbetsskada föreligger. För att fastställa om en arbetsskada föreligger krävs en allsidig utredning om vad som har kunnat förorsaka sjukdomen eller skadan. Bedömningen ska bygga på en vetenskapligt förankrad medicinsk grund. Vid helhetsbedömningen tas hänsyn till förekomsten av eventuella konkurrerande skadeorsaker utom arbetet. När det finns faktorer både i och utom arbetet som samverkar till uppkomsten av en sjukdom ska arbetsskadebedömningen göras utifrån vad som kan anses vara den mest väsentliga sjukdomsorsaken (prop. 2001/02:81 avsnitt 4.3.2, s. 42 och avsnitt 14.1, s. 104).

Försäkringskassan har som stöd för sin bedömning att uppgifterna om hustruns sjukperiod och diagnos var relevant i målet utgått från de bedömningar som görs i Socialstyrelsens Försäkringsmedicinska beslutsstöd. Däri framgår angående de aktuella sjukdomsbesvären (WAD – Whiplash associated disorder) under rubriken Åtgärder vid sjukfall som inte avslutats inom ramen för rekommendationen ”Långvariga besvär är ofta förknippade med psykosociala faktorer och arbetsrelaterade problem. Det är därför viktigt att gå igenom patientens arbetsplatsförhållanden och psykosociala situation”. Enligt Försäkringskassans uppfattning förelåg i målet sådana omständigheter som pekade på att andra orsaker än olyckan kunde ha betydelse vid bedömningen av varaktigheten i sjukdomstillståndet. Det ligger i sakens natur att en myndighet inte ska lämna ut mer uppgifter än nödvändigt, även i de fall det är möjligt att göra det. En behovsprövning måste göras och den måste ske i varje enskilt fall. Hur den ska göras är upp till myndigheten. I detta fall är det diagnosen i hustruns sjukfall och tidpunkten som är av betydelse. Om diagnosen varit någon vanligt förekommande sjukdom såsom influensa hade diagnosen och sjukfallet naturligtvis inte varit intressant för prövningen av rätt till livränta.

Uppgiften om hustruns sjukperiod och diagnos har således bedömts vara behövlig för länsrätten i den aktuella processen.

AA kommenterade remissvaret.

Av länsrättens förhandlingsprotokoll, som har inhämtats i ärendet, framgår att förhandlingen var offentlig.

Bedömning

Jag delar Försäkringskassans uppfattning att de i ärendet utlämnade uppgifterna om BB:s hustru omfattas av sekretess.

Sekretess hindrar inte att uppgift lämnas till myndighet, om uppgiften behövs där för omprövning av beslut eller åtgärd av den myndigheten där uppgiften förekommer (10 kap. 16 § offentlighets- och sekretesslagen). Enligt förarbetena till motsvarande bestämmelse i SekrL avses med omprövning även överprövning i domstol (se prop. 1979/80:2 s. 323).

Bestämmelsen ovan innebär inte att myndigheter har någon allmän befogenhet att lämna sekretessbelagda uppgifter till en överordnad myndighet eller domstol. För att den sekretessbrytande regeln ska bli tillämplig krävs att uppgifterna ifråga behövs i den mottagande myndighetens verksamhet. I förarbetena uttalas att den myndighet, där den sekretessbelagda uppgiften förekommer, i regel bör kunna utgå från att den myndighet som begär att få uppgiften också behöver den i sin verk-

samhet (a. prop. s. 323 f.). Detta uttalande talar för att lagstiftaren utgått från att frågan om utlämnande uppkommit till följd av den mottagande myndighetens begäran. Någon sådan begränsning föreskrivs emellertid inte i lagtexten.

Jag har i ett tidigare ärende, där en länsrätt hade begärt Försäkringskassans yttrande i ett hos domstolen pågående mål, uttalat att då det inte är fråga om en begäran om specificerade uppgifter får den närmare behovsprövningen ankomma på den utlämnande myndigheten (beslut den 23 december 2008 i ärende dnr 1614-2008). I förevarande fall har utlämnandet överhuvudtaget inte föregåtts av någon begäran utan skett helt på Försäkringskassans eget initiativ. En sådan situation ställer stora krav på den utlämnande myndighetens omdöme. Det åligger naturligtvis också den utlämnande myndigheten att se till att uppgifterna inte överförs på ett sätt som gör att de blir offentliga. I förevarande fall skedde utlämnandet genom att uppgifterna framfördes vid en muntlig förhandling i domstol. Ett sådant tillvägagångssätt är direkt olämpligt då det innebär att uppgifterna, såvida inte rätten frångår huvudregeln och förordnar om stängda dörrar, även kommer till eventuella åhörarens kännedom. Den aktuella förhandlingen hölls inte inom stängda dörrar. Genom att presentera uppgifterna ifråga för BB först vid den muntliga förhandlingen har Försäkringskassan vidare begränsat hans möjligheter att bemöta desamma. Jag är sammanfattningsvis mycket kritisk till Försäkringskassans sätt att hantera de sekretessbelagda uppgifterna.

Ärendet avslutas.